

27th Latin Summer School

January 18 to January 22 2021

Class 4 (i)

Tutor:

Elizabeth Minchin

Latin Summer School 2021

Level 4: The trials of Psyche (Apuleius, *Met.* VI, extracts)

The *Metamorphoses* of Apuleius, also known as *The Golden Ass*, is an extraordinary work in eleven books produced in 2nd century AD by an African writer, for whom Latin was probably a second language. The story is told as a first-person narrative related by a certain Lucius, who is undertaking the last stage of a journey to Thessaly. In Hypata he is by mistake (his own) turned into a donkey. Before steps can be taken to find the roses that he should eat in order to regain his form as a man, robbers burst into the house where he is staying and carry him off along with the rest of the booty.

What follows is a series of adventures, lasting just on 12 months, in which Lucius comes face to face with suffering, degradation, and death. He eventually escapes his predicament coincidentally with the arrival of spring and a new crop of roses. In the final book of the *Met.*, Book xi, the goddess Isis appears to Lucius in answer to his prayers and promises him relief. Lucius' final transformation is a literary transformation: he is now Apuleius himself. And the tale ends with an account of the narrator's enrolment as a member of the college of priests devoted to the mysteries of Isis and Osiris.

The main narrative of Books i-x is interspersed with stories told by or about various characters whom Lucius meets on his travels. The longest of these inserted tales is the story of Cupid and Psyche, which runs from iv.28 to vi.24. On the face of it, the story is very similar to any of the stories that we find in the Greek novels: a story of lovers separated and eventually, after trials and tribulations, reunited. But it also has special significance for an allegorical interpretation of the novel. We find in Psyche (whose name renders the Greek word for 'soul') a combination of *simplicitas* and *curiositas* that is characteristic of Lucius also. In many ways this charming tale looks ahead to the conclusion of the novel, when, in Book 11, we find that it is not only Lucius' body but also his soul that is rescued and redeemed in the service of Isis and Osiris.

This particular tale has its origins in folktale and myth as well as in literary texts, and Platonic philosophy.

During the LSS week we will explore the considerable delights and the underlying message of the tale of Cupid and Psyche. We will read substantial extracts from Book vi, the third and final phase of the story (Psyche is searching for her beloved Cupid; Venus is searching for Psyche to punish her for her power to attract her son; Psyche gives herself up as a slave to Venus and is set a series of impossible tasks).

I would recommend that you read the whole book, the *Met.*, before you begin working on the prescribed passages, so that you can set the tale of Cupid and

Psyche into its wider narrative context, and so that you can set our prescription into the context of that embedded tale.

Commentaries, translations and a modest reading list

The text is supplied below. I have downloaded it using the Perseus Scaife Viewer. I have made a few changes to the text in line with the text provided in the excellent CUP volume, **E.J. Kenney (ed.), *Apuleius, Cupid and Psyche* (1990)**. I should note that I have not compared texts thoroughly as yet. **If you can get your hands on this volume you will be well served: the translation is very good, as is the helpful commentary and the full introduction.**

There are, of course, other serviceable translations: the 1989 Loeb in 2 vols (*Apuleius, Metamorphoses*, translated by J. Arthur Hanson, is a fair and elegant version; there is the old (racy and less accurate) Penguin translation by Robert Graves (rev. M. Grant 1990); P. G. Walsh's translation is in an OUP volume (1994); and see also E.J. Kenney's Penguin translation (1998), Joel Relihan's 2007 version and Sarah Ruden's Yale UP translation (2011).

If you wish to read more about Apuleius' only novel, either before or after the LSS, you might look at a couple of older books: P.G. Walsh, *The Roman Novel* (1970) or J. Tatum, *Apuleius and the Golden Ass* (Cornell, 1979). More recent publications are C.C. Schlam, *The Metamorphoses of Apuleius: On Making an Ass of Oneself* (Duckworth, 1992); S. Harrison, *Framing the Ass: Literary Texture in Apuleius' Metamorphoses* (OUP, 2013); and S. Tilg, *Apuleius' Metamorphoses: A Study in Roman Fiction* (OUP, 2014).

The prescription

Please note that, although these LSS sessions are 75 minutes in length, in this 2021 zoom-driven LSS the first 15 minutes of the session each day will be open for the kind of conversation and interaction that, this year, we will not be able to enjoy at morning tea and lunch.

The prescriptions are therefore shorter this year. I hope that we can cover each of these within 60 minutes.

Monday

The search for the missing Psyche: Book VI, sections 5-8.4 (cunctationem) (51 lines)

Tuesday

Venus' first imposition and its resolution: Book VI, sections 9-11.3 (exanclata) (52 lines)

Wednesday

The second and the third tasks: Book VI, sections 11.4 (sed Aurora)-14.1 (difficultatem) and section 15 (56 lines)

Thursday

The fourth task: Psyche and her curiositas: Book VI sections 16-17.1 (comperit) and sections 20-21 (49 lines)

Friday

Divine intervention: Cupid steps in: Book VI sections 22 to end (50 lines)

Monday (sections 5-8.4)

5.

Isto quoque fortunae naufragio Psyche perterrita nec indipisci iam maritum volatilem quiens, tota spe salutis deposita, sic ipsa suas cogitationes consulit: iam quae possuntalia meis aerumnis temptari vel adhiberi subsidia, cui nec dearum quidem quamquam volentium potuerunt prodesse suffragia? Quorsum itaque tantis laqueis inclusa vestigium porrigam, quibusque tectis vel etiam tenebris abscondita magnae Veneris inevitabiles oculos effugiam? Quin igitur masculum tandem sumis animum et cassae speculae renuntias fortiter, et ultroneam te dominae tuae reddis et vel sera modestia saevientes impetus eius mitigas? Qui scias an etiam, quem diu quaeritas, illuc in domo matris repperias? Sic ad dubium obsequium, immo ad certum exitium praeparata principium futurae secum meditabatur obsecrationis.

6.

At Venus terrenis remediis inquisitionis abnuens caelum petit. lubet instrui currum, quem ei Vulcanus aurifex subtili fabrica studiose poliverat et ante thalami rudimentum nuptiale munus obtulerat, limae tenuantis detrimento conspicuum et ipsius auri damno pretiosum. De multis quae circa cubiculum dominae stabulant, procedunt quatuor candidaecolumbae, et hilaris incessibus picta colla torquentes iugum gemmeum subeunt susceptaque domina laetae subvolant. Currum deae prosequentes gannitu constrepenti lasciviunt passeret et ceterae quae

dulce cantitant aves melleis modulis suave resonantes adventum deae pronuntiant. Cedunt nubes et caelum filiae panditur et summus aether cum gaudio suscipit deam, nec obvias aquilas vel accipitres rapaces pertimescit magnae Veneris canora familia.

7.

Tunc se protinus ad Iovis regias arces dirigit et petitu superbo Mercuri, dei vocalis, operae necessariam usuram postulat. Nec renuit Iovis caeruleum supercilium: tunc ovans illico, comitante etiam. Mercurio, Venus caelo demeat eique sollicite serit verba: Frater Arcadi, scis nempe sororem tuam Venerem sine Mercuri praesentia nil unquam fecisse, nec te praeterit utique quanto iam tempore delitescentem ancillam nequiverim repperire: nil ergo superest, quam tuo praeconio praemium investigationis publicitus edicere. Fac ergo mandatum matures meum et indicia, qui possit agnosci, manifeste designes, ne, si quis occultationis illicitae crimen subierit, ignorantiae se possit excusatione defendere; et simul dicens libellum ei porrigit, ubi Psyche's nomen continebatur et cetera. Quo facto protinus domum secessit.

8.

Nec Mercurius omisit obsequium: nam per omnium ora populorum passim discurrens sicmandatae praedicationis munus exsequebatur: Si

quis a fuga retrahere vel occultam demonstrare poterit fugitivam regis
filiam, Veneris ancillam, nomine Psychen, conveniat retro metas Murtias
Mercurium praedicatorem, accepturus indicivae nomine ab ipsa. Venere
septem savia suavia et unum blandientis appulsu linguae longe
mellitum. Ad hunc modum pronuntiante Mercurio tanti praemii cupido
certatim omnium mortalium studium arrexerat: quae res nunc vel
maxime sustulit Psyches omnem cunctationem.

Tuesday (sections 9 to 11.3)

9.

et audaciter in capillos eius immissa manu trahebat eam nequaquam renitentem. Quam ubi primum inductam oblatamque sibi conspexit Venus, laetissimum cachinnum extollit, et qualem solent frequenter irati caputque quatiens et ascalpens aurem dexteram Tandem inquit Dignata es socrum tuam salutare? An potius maritum, qui tuo vulnere periclitatur, intervisere venisti? Sed esto segura; iam enim excipiam te ut bonam nurum condecet: et Ubi sunt inquit Sollicitudo atque Tristities ancillae meae?; quibus intro vocatis torquendam tradidit eam. At illae sequentes herile praeceptum, Psychen misellam flagellis afflictam et ceteris tormentis excruciatam iterum dominae conspectui reddunt. Tunc rursus sublato risu Venus Et ecce inquit Nobis turgidi ventris sui lenocinio commovet miserationem, unde me praeclara subole aviam beatam scilicet faciat. Felix vero ego, quae in ipso aetatis meae flore vocabor avia, et vilis ancillae filius nepos Veneris audiet. Quamquam inepta ego frustra filium dicam: impares enim nuptiae, et praetera in villa sine testibus, et patre non consentiente factae legitimae non possunt videri, ac per hoc spurius iste nascetur, si tamen partum omnino perferre te patiemur.

10.

His editis involat eam vestemque plurifariam diloricat, capilloque discisso et capite conquassato graviter affligit, et accepto frumento et

hordeo et milio et papavere et eicere et lente et faba commixtisque
acervatim confusis in unum grumulum sic ad illam: Videris enim mihi
tam deformis ancilla nullo alio sed tantum sedulo ministerio amatores
tuos promereri: iam ergo et ipsa frugem tuam periclitabor. Discem
seminum istorum passivam congeriem singulisque granis rite dispositis
atque seiugatis ante istam vesperam opus expeditum approbato mihi.
Sic assignato tantorum seminum cumulo ipsa cenae nuptiali concessit.

Nec Psyche manus admolitur inconditae

illi et inextricabili moli, sed humanitate praecepti consternata silens
obstupescite Tunc formicula illa parvula atque ruricola, certa difficultatis
tantae laborisque, miserta contubernalis magni dei socrusque saevitiam
execrata discurrens naviter convocat corrogatque cunctam formicarum
accolarum classem: Miseremini terrae omniparentis agiles alumnae,
miseremini et Amoris uxori, puellae lepidae, periclitanti prompta
velocitate succurrite. Ruunt aliae superque aliae sepedum populorum
undae summoque studio singulae granatim totum digerunt acervum
separatimque distributis dissitisque generibus e conspectu perneciter
abeunt.

11.

Sed initio noctis e convivio nuptiali vino madens et fragrans balsama
Venus reheat totumque revincta corpus rosis micantibus, visaque
diligentia miri laboris, Non tuum inquit Nequissima, nec tuarum

manuum istud opus sed illius, cui tuo, immo et ipsius malo placuisti; et frusto cibarii panis ei proiecto cubitum facessit. Interim Cupido solus interioris domus unici cubiculi custodia clausus coercebatur acriter, partim ne petulanti luxurie vulnus gravaret, partim ne cum sua cupita conveniret. Sic ergo distentis et sub uno tecto separatis amatoribus tetra nox exanclata.

Wednesday (sections 11.4 to 14.1 and section 15)

11.4

Sed Aurora commodum inequitante vocatae Psychae Venus inquit talia:
Videsne illud nemus quod fluvio praeterlucens ripisque longis attenditur,
cuius imi frutices [*]vicinum fontem despiciunt? Oves ibi nitentes
aurique colore [*]florentes incustodito pastu vagantur: inde dei coma
pretiosi velleris floccum mihi confestim quoquo modo quaesitum afferas
censeo.

12.

Perrexit Psyche volenter, non obsequium quidem illa functura, sed
requiem malorum praecipitia fluvialis rupis habitura. Sed inde de fluvio
musicae suavis nutricula leni crepitu dulcis aerae divinitus inspirata sic
vaticinatur arundo viridis: Psyche, tantis aerumnis exercita, neque tua
miserrima morte meas sanctas aquas polluas nec vero istud horae [*]
contra formidabiles oves feras aditum, quoad de solis flagrantia mutuata
e calore truci rabie solent efferri cornuque acuto et fronte saxea et
nonnunquam venenatis morsibus in exitium saevire mortalium Sed dum
meridies solis sedaverit vaporem et pecua spiritus fluvialis serenitate
conquieverint, poteris sub illa procerissima platano, quae tecum simul
unum fluentum bibit, latenter abscondere. Et cum primum mitigata furia
laxaverint oves animum, percussis frondibus attingui nemoris lanosum
aurum reperies, quod passim stirpibus convexus obhaerescit.

13.

Sic arundo simplex et humana Psychem aegerrimam salutem suam docebat: nec auscultatu paenitendo indiligenter instructa illa cessavit, sed observatis omnibus furatrina facili flaventis auri mollitiae congestum gremium Veneri reportat. Nec tamen apud dominam saltem secundi laboris periculum secundum testimonium meruit, sed contortis superciliis surridens amarum sic inquit: Nec me praeterit huius quoque facti auctor adulterinus. Sed iam nunc ego sedulo periclitabor, an oppido forti animo singularique prudentia sis praedita. Videsne insistentem celsissimae illi rupi montis ardui verticem, de quo fontis atrii fuscae defluunt undae proxumaeque conceptaculo vallis inclusae Stygias irrigant paludes et rauca Cocyti fluenta nutriunt? Indidem mihi de summi fontis penita scaturigine rorem rigentem hauritum ista confestim defer urnula. Sic aiens crystallo dedolatum vasculum, insuper ei graviora comminata, tradidit.

14.

At illa studiose gradum celerans montis extremum petit cumulum certe vel illic inventum vitae pessimae finem. Sed cum primum praedicti iugi conterminos locos appulit, videt rei vastae letalem difficultatem. . . .

15.

Nec Providentiae bonae graves oculos innocentis animae latuit aerumna:

nam primi Iovis regalis ales illa repente propansis utrimque pinnis affuit
rapax aquila, memorque veteris obsequii, quo ductu Cupidinis Iovi
pocillatorem Phrygium sustulerat, opportunam ferens opem dei que
numen in uxoris laboribus percolens, alti culminis diales vias deserit, et
ob os puellae praevolans incipit: At tu simplex alioquin et expers rerum
talium, speras te sanctissimi nec minus truculenti fontis vel unam stillam
posse furari vel omnino contingere! Diis etiam ipsique Iovi formidabiles
aquis istas Stygias vel fando comperisti, quodque vos deieratis per
numina deorum, deos per Stygis maiestatem solere! Sed cedo istam
urnulam, et protinus arreptam complexamque festinat libratique
pinnarum nutantium molibus inter genas saevientium dentium et
trisulca vibramina draconum remigium dextra laevaue porrigens
volentes
aquis et ut abiret innoxius permittentes [*]excipit, commentus ob
iussu Veneris patere eique se praeministrare, quare paulo facilius
adeundi fuit copia. Sic acceptam cum gaudio plenam urnulam Psyche
Veneri citata rettulit.

Thursday (sections 16 to 17.1)

16.

Nec tamen nutum deae saevientis vel tunc expiare potuit: nam sic eam maiora atque peiora flagitia comminans appellat, renidens exitiabile: lam tu quidem maga videris quaedam mihi et alta prorsus malefica, qua talibus praeceptis meis obtemperasti naviter; sed adhuc istud, mea pupula, ministrare debebis. Sume istam pyxidem (et dedit) Protinusque ad inferos et ipsius Orci ferales penates te derige. Tunc conferens pyxidem Proserpinae, Petit de te Venus, dicito, Modicum de tua mittas ei formositate, vel ad unam saltem dieculam sufficiens: nam quod habuit dum filium curat aegrotum consumpsit atque contrivit omne. Sed haud immaturius redito, quia me necesse est indidem delitam theatrum deorum frequentare.

17.

Tunc Psyche vel maxime sensit ultimas fortunas suas et velamento reiecto ad promptum exitium sese compelli manifeste comperit. . . .

20.

Sic turris illa prospicua vaticinationis munus explicuit. Nec morata Psyche pergit Taenarum sumptisque rite stipibus illis et offulis, infernum

decurrit meatum transitoque per silentium asinaria debili et amnica stipe vectori data, neglecto superi natantis mortui desiderio, et spretis textricum subdolis precibus, et offulae cibo sopita canis horrenda rabie, domum Proserpinae penetrat: nec offerentishospitae sedile delicatum vel cibum beatum amplexi sed ante pedes eius residens humilis, cibario pane contenta, Veneriam pertulit legationem, statimque secreto repletem conclusamque pyxidem suscipit, et offulae sequentis fraude caninis latratibus obseratis, residuaque navitae reddita stipe, longe vegetior ab inferis recurrit. Et repetita atque adorata candida ista luce, quanquam festinans obsequium terminare, mentem capitur temeraria curiositate, et Ecce inquit Inepta ego divinae fori mositatis gerula, quae nec tantillum quidem indidem mihi delibo, vel sic illi amatori meo formoso placitura, et cum dicto reserat pyxidem.

21.

nec quicquam ibi rerum nec formositas ulla, sed infernus somnus ac vere Stygius, qui statim coperculo revelatus invadit eam crassaque soporis nebula cunctis eius membris perfunditur et in ipso vestigio ipsaque semita coli lapsam possidet; et iacebat immobilis et nihil aliud quam dormiens cadaver. Sed Cupido iam cicatrice solida revalescens nec diutinam suae Psyches absentiam tolerans, per altissimam cubiculi, quo cohibebatur, elapsus fenestram, reffectisque pinnis aliquanta quiete, longe velocius provolans Psychen accurrit suam, detersoque somno curiose et rursus in pristinam pyxididis sedem recondito, Psychen innoxio punctulo sagittae suae suscitatur, et Ecce inquit Rursum perieras, misella,

simili curiositate. Sed interim quidem tu provinciam, quae tibi matris
meae praecepto mandata est, exsequere naviter; cetera egomet videro.
His dictis amator levis in pinnas se dedit, Psyche vero confestim Veneri
munus reportat Proserpinae.

Friday (sections 22 to 24)

22.

Interea Cupido, amore nimio peresus et aegra facie, matris suae
repentinam sobrietatem pertimescens ad armillum redit alisque
pernicibus caeli penetrato vertice magno Iovi supplicat suamque causam
probat. Tunc Iuppiter prehensa Cupidinis buccula manuque ad os suum
relata consaviat, atque sic ad illum Licet tu inquit Domine fili, nunquam
mihi concessu deum decretum servaris honorem, sed istud pectus
meum, quo leges elementorum et vices siderum disponuntur,
convulneraris assiduis ictibus crebrisque terrenae libidinis foedaveris
casibus, contraque leges et ipsam Iuliam disciplinamque publicam
turpibus adulteriis existimationem famamque meam laeseris, in
serpentes, in ignes, in feras, in aves et gregalia pecua serenos vultus
meos sordide reformando; at tamen modestiae meae memor quodque
inter istas meas manus creveris, cuncta perficiam, dum tamen scias
aemulos tuos cavere ac, si qua nunc in terris puella praepollet
pulchritudine, praesentis beneficii vicem per eam mihi repensare te
debere.

23.

Sic fatus iubet Mercurium deos omnes ad contionem protinus convocare
ac si qui coetu caelestium I defuisset, in poenam decem milium
nummum conventum iri pronuntiare. Quo metu statim complete
caelesti theatro, pro sede sublimi sedens procerus Iuppiter sic enuntiat:
Dei conscripti Musarum albo, adolescentem istum quod manibus meis
alumnatus sim, profecto scitis omnes, cuius primae iuventutis caloratos

impetus freno quodam coercendos existimavi. Sat est cotidianis eum fabulis ob adulteria cunctasque corruptelas infamatum: tollenda est omnis occasio et luxuria puerilis nuptialibus pedicis alliganda. Puellam elegit et virginitate privavit: teneat, possideat, amplexus Psychen semper suis amoribus perfruatur: et ad Venerem collata facie, Nec tu, inquit Filia, quicquam contristere nec prosapiae tantae tuae statuque de matrimonio mortali metuas. Iam faxo nuptias non impares sed legitimas et iure civili congruas, en illico per Mercurium arripi Psychen et in caelum perduci iubet. Porrecto ambrosiae poculo, Sume, inquit Psyche, et immortalis esto; nec unquam digredietur a tuo nexu Cupido sed istae vobis erunt perpetuae nuptiae.

24.

Nec mora, cum cena nuptialis affluens exhibetur: accumbebat summum torum maritus, Psychen gremia suo complexus; sic et cum sua Iunone Iuppiter ac deinde per ordinem toti dei. Tunc poculum nectaris, quod vinum deorum est, Iovi quidem suus pocillator, ille rusticus puer, ceteris vero Liber ministrabat, Vulcanus cenam coquebat, Horae rosis et ceteris floribus purpurabant omnia, Gratiaespargebant balsama, Musae quoque canora personabant, Apollo cantavit ad citharam, Venus suavi musicae superingressa formosa saltavit: scaena sibi sic concinnata, ut Musae quidem chorum canerent et tibias inflarent, Satyrus et Paniscus

ad fistulam dicerent. Sic rite Psyche convenit in manum Cupidinis, et nascitur illis maturo partu filia, quam Voluptatem nominamus.”